

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље године
20 фран. у влату, на по године
10 фран. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
упутницом непосредно админис-
трацији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Радаковићу, в. д. аген-
та у Котор. Дописи се шаљу
уредишту. Рукописи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет дафа-
ра по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

Његово Краљевско Височанство Господар благоизволио је на најпокорнију молбу вршиоца дужности Свог Министра Правде господина Луја гр Војновића уважити његову оставку и Највишим ријешењем од 21. Априла ове год. разријешити га дужности Министра Правде.

Највишим Ријешењем од 27. Априла ове год Његово Краљевско Височанство Господар благоизволио је повјерити привремену управу Књ. Министарства Правде господину Милошу Ђ. Шаулићу, члану Књ. Великог Суда, а на привремено упражњено мјесто г на Шаулића позвати председника барског Обласног суда, г. Риста Поповића

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њихова Краљев. Височанства Књаз и Књагиња Насљедници повратили су се из иностранства.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 2 маја.

Петроградско „Н Време“ са задовољством је било узело на знање одговор „Пестер Лојда“, на његов први чланак о аустро-руском споразуму, најавивши, да је тим питање затворено, што смо у посљедњем броју нашег листа донијели. За тим одма, под насловом „Аустро-руски односи“, петроградски лист измоћу осталога пише: „Тим већим чуђењем прочитали смо у „П. Лојду“ други чланак о истом предмету, али сасвим у другом духу. Угарски официозни лист 23 априла жалио се, што руска штампа вјерује у могућност уласка аустројске војске у Стару Србију, у пркос позављаним категоричким увјеравањима; а 24 Априла тај исти лист изјављује, да никад није чуо, да се Аустро-Угарска одрекла од права, датог јј борлинским трактатом, да заузме са војском Новопазарски санџак т. ј. сјеверни дио Старе Србије. Ово прав, вели „П. Лојд“, није могло бити изгубљено застарјелошћу, пошто борлински трактат не одређује рока, у току ког мора бити остварено...“ Овим тога изврше чланак „Н. Времена“, тумачећи га наопако, на што петроградски лист овако одговара: „Све су то измишљотине веома не остроумне Ми смо изравали жељу, да би дјеловања нижих аустро-угарских агената тапације одговарала намјерама бечке дипломатије, која је ступила у извјесни споразум с Русијом и нама су на Беча повољно одговорили Такођер су се старали увјерити, да аустријско дјеловање у Арбанији има само културне циљеве: ми смо то узели на знање с примједбом, да не можемо сасвим дијелити бечке погледи до бољих доказа. Затим су нам веома замршено разјаснили бесјоду мишистра председника Сола о искључењу превласти руског уплива на Балкану, и ми нијесмо нашли опортуним, да се упуптамо даље у тај тугаљиви инцидент. Ми нијесмо дали никакве свједоче неопогрјешивости г. Сола. Сам „П. Лојд“ доста је јасно признао

трудан полагај, у који се нашао г. Сол тим што је поновио сасвим у невријеме изјаву Коломава Тисе из г. 1886 о сузбијању превласти руског уплива. И тако је посљедњи чланак „П. Лојда“ пуц чудноватих хитросплетова. Ми ту видимо вјештачку тактику коришћења аустро-угарске штампе, којима је задаћа, да расиротирају по словенском свијету позната лажна тумачења о правом к-ростару руско-аустријских односа. Ипак ми нијесмо уносили више свјетлости у то важно међународно питање, да аустро-угарска штампа поново нањ спусти огњатску таму. Само јасни односи могу бити добри односи: Слава ристи старог friend amicos! Неопходно је потребито, да односно чланак „П. Лојда“ чујемо ауторизативно разјасњење. Иначе повјерење руског јавног мњења у аустро-руску комбинацију може уступити мјесто веома основним сумњама. Што се тиче теоријске стране питања, да ли је Аустро-Угарска изгубила своје право да заузме Новопазарски санџак, већ усљед тога што се није њим користила у своје врјеме, ми се нијесмо мислили дотичати. „П. Лојд“ добро онака, да такво питање више приличи дисертацији у међународном праву, него ли новинарској полемици. За нас је важно, шта је то и шта је крајински ријешено, шта су се Аустро-Угарски и Русија ријешиле, да хојр жваоју баш садашње status quo, а не оно, које је могло бити, да ј Аустро-Угарска изгубила своје право да заузме Новопазарски санџак, већ усљед тога што се није њим користила у своје врјеме, ми се нијесмо мислили дотичати. „П. Лојд“ добро онака, да такво питање више приличи дисертацији у међународном праву, него ли новинарској полемици. За нас је важно, шта је то и шта је крајински ријешено, шта су се Аустро-Угарски и Русија ријешиле, да хојр жваоју баш садашње status quo, а не оно, које је могло бити, да ј Аустро-Угарска изгубила своје право да заузме Новопазарски санџак, већ усљед тога што се није њим користила у своје врјеме, ми се нијесмо мислили дотичати.

Бугарска штампа у Софију строго осуђује динамитске покушаје у Солуну и оптукује турске власти, да су нарочито попустиле, само да имају повода суровијим мјерама против бугарског становништва. „Н. Време“ пише: „Осуђивање дрскога покушаја од стране јевропске штампе дало је Турцима наду, да они сада могу сатријети Македонце, те тако да се ствар може свршити и без реформа. У исто доба онака се жеља обалити сву одговорност на Бугарску. Рачун Турака и њихових тајних пријатеља јасан је: кратка расправа оружаном руком са бугарском књажевином, која служи Македонцима моралним ослопцем, Турској би био најбољим исходом из садашњег тјеснаца. И кад рат с Бугарском не би довио Турској територијалног дајатка — морални резултат био би довољан Пораз Грчке и повлачење по свој балканској линији најјелинских претензија пружају сада Турској саблажљиви пут к рјешоњу македонског питања у турском смислу. Да ли је у нашем руском и словенском интересу такав исход ствари? Можемо ли ми допустити пораз Бугарске или и саму сјечу бугарског становништва у Македонији? Може ли се допустити и сама мисао, да је све бугарско становништво одговорно за солунске динамитаре? Наравно не. Крајња фракција македонске револуционарне организације, која је крива у солунском покушају, релативно је мала група обичних људи, с којом се узалуд боре умјеренији македонски патриоти. Пуштати све становништво на жртву Турцима ради кривице солунских

динамитара било би неопростиво. Не треба пуштати из вида оне крајне жалосне посљедице, које би могле изазвати на Балкану ослабење словенског олемента у Македонији средством турских сјеча новиног бугарског становништва. Дати сада Турцима могућност да сатру македонске Словене, значило би зауставити природни историјски развјатак догађаја. А та је задаћа планова свих оних, којима је словенски карактер Балканског полуострва препрека остваравању извјестних собичних рачуна. Ту су Турци просто оруђе у туђим рукама.“

ДОГАЂАЈИ У СОЛУНУ.

„Уставна Србија“ доноси из Солуна: Испуни се крвава пријетња комитетских чета. Панџка је овладава у цијелом становништву солунском, и сваки чека смрт од динамитске бомбе или од пушке ножа турског.

Први покушај уништавања људства и рушења домова почео је 15. ок. јес., баш онога дана, када сви крајови Солуна учествоваху у једној општој тузи, и када сву пажњу и све своје силе бјеху уложили за спасавање „Гвадалкивира“. На четири километра од обале зливске појавила се ватра на овом француском броду, и четири стотине душа бјеху већ осуђени на смрт. Но, љубав човјечанска и милосрђе, које се јавља према несрећнима, и овом приликом бјеху изабали у свој силни својој, и цио солунски живаљ потече у помоћ. И људство се спасе, ма и дјелимично поврјеђено, а товарни пртљаг са преко двије стотине грла рогате мраве изгоре, и још се вије густи дим са гаршита у гвонденом оклопу „Гвадалкивира“.

Али, истога дана и занесени духови почеше дјелати. Први се вјесник чу у близани жезелничке станице и српске школе пуцањем бомбе. Овај слаби безуспјешни почетак варваризма, обнови се синоћ, 16 априла, свом јачином својом. У вече, у 8 часова, по цивицима и гостионицама наставе један општи покрет, у први мах међу извјесним музичким капелама сумњивих лица обожег пола, и по том наступи општи мрак, усљед ненадлог и наглог обустављања апентилеског осјетљива, праћен и прекидом воде у водоводним цијевима. Све бјеше, као што се види, спремно за систематско уништавање људства и разаравање домова.

Посље четврт сата зачу се прво бацање бомби пред хотелом „Инглеска“, а по том унутра у самој пивници његовој. У општој поврчини видјели су се само пламенови и чуло пуцање праћено општим јауком и кукањем.

Док је овдје била управљена сва пажња на овај ублачки рад, догле на другом крају четири бомбе разорше „Отоманску Банку“ од које се данас виде само рушевине, и испод њих извлаче лешеве мртвих лица.

Истовремено у пивници „Алхамбра“ један келир погину од бомбе бачене у башти, међу кафанским столовима, неколицина њих остале поврјеђени, а сви стаклени украси биеше уништени.

Сав овај крвави чин трајао је до једанајест часова, кад се у близини војног слагалишта турског започела смртна борба између турске војске и читавих чета комитетских. И у тој борби, која је трајала до поноћи, остало је преко тридесет мртвих и више од стотине рањених и осакћањених.

Јутрос сам обишао један дио Солуна, са свих страна чује се прекидно пуцање, а по улицама суријешу се кола на којима вуку погнуле, поред којих с напереним револверима и пушкама иду војници, испуњени гњесом и зјерством. Гдје гдје разрушене дамије опкољавају изненађене комитетске, а из отворених мошеја масама излазе Турци, ради чијег се умирења заложиле све власти и њихови органи. Солунски вали-паша без починка умирује раздражене Мухамедане.

Сада смо потпуно у гвоничавом стању, а шта даље буде добићете извјештај, ако не буде била искључена могућност.

Достојно је пажње нарочито то, што су представници страних сила уложили све за обезбјеђење својих држављана, а несумњиво је тим прије потребна заштита Срба и српских поданика у Солуну, на које се већ почињу бацати заворни и крвави погледи Турака.

У другом извјештају наставља се:

Сама појава ватре на „Гвадалкивиру“ дјело је динамита. Између четири стотине путника био је и један бугарски учитељ, који је по извађеној подвојној карти имао да путује до Варне. Њега је испратио на брод и један „свештеник“ који се послје вратио на обалу, оставив броду са својим другом трајну успомену на њихов другарски „растанак“ баченим динамитом код парног казана. Упалач на динамиту био је одјерек, и оправо на четири километра од обале казан је прскао, брод са цијелим товарним пртљагом и стоком изгорео, а од четири стотине путника десеторица су изгорели, некоји од њих и тешко поврјеђени. Вриједност брода је два милиона, а товарног пртљага и стоке један милион динара.

Кад су се вачули пуцњи бомбе и почело динамитско разаравање јавних зграда, тада се у хотелу „Коломбо“ бавио ужи круг странаца. У непосредној близини је и „Отоманска банка“, чије је бомбардовање било од осјетних посљедица по хотел и госте у хотелу, јер су вице консул немачки, а и директор школе германске поврјеђени доста тешко, а један пивничар талијански смртно рањен, поред осталих са мањим повредама. За овај смјер припремало се одавно, и начињен је био подземни пролаз од радње једног трговца до саме подлоге Оттоманске банке. У тој радњи држан је састанак многих угледних лица, која су споразумно изводили сав овај догађај. С тога се није ни чудити што је јуче, на примјер, нађен са динамитом у руди кумуни трговца солунски Самарџићев, који је имао намјеру да запали турску школу; или млади Кондов, син богатих родитеља, који у једном ковчегу на носачевим леђима разноси динамит по граду и смишља уз пут гдје ће извршити паљовину и убиство, па га у томе осујећава сам носач прокавујући га турској полицији. У овоме послу све је заузето било, и велико и мало и мушко и женско, све се ставило било у службу рада и изазивања интервенције јевропских сила. Јасно ће отуда бити и начин изношења земље ископане из оног канала у гасним кантама, која се после, као гасна рба продавала другим завјереницима.

Гдје се год допрло свуда су бачени динамити, али прије тога извршено је разаравање и прекид водоводних и гасних цијеви са два динамита на Вардар-капизи, и та два пуцња били су почетак осталима, а сам тај крај сматра се као брзак нападача.

Ови су напади динамитски вршени првог вечера, као и они код хотела „Инглеска“ и пивнице „Алхамбра“ и тада је примјечена прекрмјерна вјешта на колима по Солуну. Изгледа да су атентатори или са кола бацали динамит, или се на њима брзо уклањали са мјеста извршеног напада.

Но и сјутра-дан, 17. априла, вршени су покушаји напада, али се више успјеха имало у сузбијању. Овом приликом виђану су нападачи и у јевропском одијелу, осамнајестогодишње дјевојке преобучене у мушко, а и многе жене њихове у ферџама. Ни сама дјеца и дјечаци нијесу стајали скрштених руку, на све стране трчали су и бацали динамит. Но, изгледа да је било и невјештине у управљању овим експлозивним оруђем, јер су врло често остављали велике упалаче, те се могло благовремено вршити и гашење истих, без опасних посљедица.

Нападачи су и при покушају као и при сумњи сјечени сабљама и ножевима, на најзад пушкама и револверима убијани. До сада је убијено, и преко ограде у бугарско гробље бачено преко 150 лица, међу којима су и два Грка. Врло велики је број у турској болници на лијечењу, а највише их је у затвору. Присућни, који је у валијином кошаку имао прилику да види затворене, вели да их је преко три стотине у самом дворштуру, а не зна се број оних који су у затворима и подручјима. Затварање вршено је готово без разбора, те су и многи Срби из својих радња

одвајани, јер неке неке полицијске на-
лаге сумње и према њиховој народности
и према њиховом држању. Јуче су два
брата Србина, родом из Дибра, излучени
из њихове радње, на даљину од пет кора-
ка да би их пушкарари војници на сред
улице. Али један од њих, видећи смрт
пред очима, није хтио грудима је дочека-
ти, него готово жмурећи нагне бјежати,
и тако се спасе, а брат му тога часа
буде стријелан. Српски генерални консу-
лаш најекстремније улаже све од своје стри-
не за заштити својих сумарника, и мо-
жда још сјутра сви поватварани Срби биће
у слободу пуштени.

Затварање и убијање врши се готово
сваког дана. Међу онима су у великом
броју бугарски виђенији људи. Председ-
ник бугарске општине, архимандрит Ма-
царев затворен је и за његов се живот
сумња, а парох на Вардар-канији, поп Ста-
мата исјечен је; неки су бугарски про-
фесори и учитељи поубијани, а готово сви
су поватварани; многи ученици и ученице
њихове средње и трговачке школе у за-
твору су и великим мукама изложени.
Сама ријеч „Бугарин“, гласно изговорена
на улици, изазива насртај оружаних и
бесвјесних војника турских. Велика слич-
ност изговора српског и бугарског језика,
повлачи некаква нејасну сумњу у околи-
не, и готовост Грка и Јевреја да послуже
и препоруче се Турцима у одавању Буга-
ра у лицу нас Срба. Па и сами полицијци
препоручљивим погледима вођели би да
се у ово вредно стање говори каквим
„јевропским“ језиком, е би се тако избје-
гла сумња у простих полицајаца и дивљач-
них војника.

Оглашено је и наредно стање у со-
лунском вилајету, али све је то узаман,
непрестано се продужава бацање динамита,
и оружана борба. Јутрос је опет у турској
пошти учињен покушај динамитом у виду
писма, али је остао без успјеха, и дотич-
но је лице срећно умукло. Поптански чи-
новници готово сви су престали долазити
у канцеларију, јер се пронио вијест да
је испод саме поште спроведен подземни
продај и спрема се расчрњавање динамитом.
Синоћ је на сусједном броду био сукоб
пашеју појке и једног омањег одјељена
устапа, који су спремили и турско вој-
ничко одијело у коме би се увукли у град.

Четири ратна брода аустриска већ
су данас усидрена у залуви солунском.

Турске власти старају се свим могу-
ћим средствима да сузбију нападе и осе-
ту од стране Мухамеданаца према ухва-
ћеним нападацима, и има случајева да се
и сва туча вршила над Мухамеданцима
ради очувања тих несрећника.

С једним којим познаником из овога
краја пролазио сам Вардар-Калијом, овим
поприштем динамита и пушке, и наишао
сам на један ужасан призор. Три Буга-
рива затварају, као и остали трговци,

своје радње у овом метежу, и удаљују се
брзим корацима својим кућама. Изненада
чупе се ријечи: „Бугари! Бугари!“ и од
удара ножева војничких та тројица падо-
ше са узвицима: „Аман! Аман! Аман!“ Ви-
ше од двадесет ножева сваки је добио, а
по том и плотуне пушака. Није ни то до-
ста било, него гомилама трче крвожедни
Арбанаси, и уз халакање и са голми ја-
таганима у руци отимају се око љешева
оних несрећника, и за тренут ока угледах
њихове главе издигнуте над масом иску-
пљена свијета.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Књижевни оглас). У данашње доба
најпопуларнија је метода предавања у вас-
питној школи она, коју представници научне
педагогике с правом истичу као једину при-
родну методу, а која се зове МЕТОДА
ФОРМАЛНИХ СТУПЊЕВА. Случај је такав
био да сам ја први почео пред црногорско
учитељство износити практичне примјере
ове методе и одзив на то био је знатан.
Једно охрабрен тим одзивом, а друго ради
самог начела, ја сам по формалним ступње-
вима припремио за штампу више школских
предавања, те би их рад био са онима сво-
јим предавањима, која су у неким листови-
ма изашла, штампати у једну књигу, која
би као руковођу у раду послужила нарочито
млађим учитељима и онима, који нијесу
слушали педагогiku, или им је ова обилно
предавала, а као новост књига би свакако
интересовала и старије и искусније школско
раднике.

У књигу бих унио по неколико пре-
давања из сваког наставног предмета, који
се учи у основној школи, а да би склоп
тих предавања извесним читаоцима био
јаснији и да би се њима могао користити
и ланс у дидактици, штампао бих на челу
књиге једну популарну расправу о методи
формалних ступњева.

Ову збирку предавања могао бих само
тако штампати, ако би ми се за исту јавно
довољан број претплатаника, те се зато и
обраћам на првом мјесту црногорском учи-
тељству и молим за претплату. Који би
се желио на књигу претплатити, нека из-
волити то изјавити или мени или управи
свог нахијског учитељског удружења. Упра-
ве пак свих црногорских учитељских удру-
жења молим, да се постарају те да ми
међу члановима тих удружења и иначе
нађу што више претплатаника и да ме о
свом успјеху у томе што прије извјесте.
Молим и поједине наше учитеље, да се
постарају за скупљање претплате, а нарочито
аспедујем на оне учитеље, који су ми
лични пријатељи и познаници.

Обраћам се и наставницима (особито
својим пријатељима и познаницима) у Ср-
бији и упривама тамошњих учитељских
вијеша и молим их да се постарају те да

ми и тамо нађу за књигу претплатаника.
Молим за претплату и учитеље у осталим
српским земљама.

Цијену књиге као и друге поједино-
сти о истој објавио тек овда, кад видим
колико се буде јавило претплатаника, јер
ми није циљ да на књигу зарадим те ће
се и гледати да иста буде што јефтинија,
а то ће наравно зависити од броја прија-
вљених претплатаника; по штампање ће се
само у том случају предузети, ако према
том броју цијена књиге могле бити бар
умјерена.

Молим уредништва српских листова
да изводе овај оглас прештампати.

Цетиње.

Саво П. Вулећ.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Мушица — ваш — на врметину,
бобу и фацоли). Разне болести, које су
се указале назад неколико година на пољо-
привредним биљкама проузроковале су ве-
лику штету и назадак у народњем благо-
стању. Особито су много страдали неки
виноградни крајеви, гдје је вино било глав-
ним производом.

Али се и та недаћа хтела некако
прегорети, само да се од разних болести
уцјелили наши пољски усјеви, као напр.
пшеница, раж, врметина, кртола, фацоле и
равни други, но видећи и на њима многе
штеточине наш је сељак клоуо духом;
почео немарно радити у пољодјелству прав-
дајући се народном изреком: „вадуду ће
сваки, ако Бог по хоће“ и готово је био
увјерен да у више прилика ради бадава, а
самом себи није умјао у помоћ никаквјема
средствима прискочити, а разумије се без
горе поменутих биљака или при њиховом
одвећ слабом успјехању живот је немогућ.

Против неких болести на виновој
лози, које су се указале већ натраг десетак
и више година ми смо предузели борбу
тек сад пошто смо виђели крајњу нужду,
материјално посклизујући и кад је винова
лоза почела коначно гинут.

Како је за нас била осјетљива та не-
марност и какве су биле њене последице
види сваки! Наш се сељак застао неспре-
ман, а још сувише, на жалост слабо је
цјеровало у икаква средства да му могу бити
од помоћи.

У главном настаје питање што ће
бити с нама онда ако допустимо да неке
болести на пољским усјевима заузму
миха, као што смо то учинили у виногра-
дарству? Разумије се жалосно, а већ пошто
су ово наши главни привредни производи
то и не треба то допустити, но колико се
кадро томе треба стати на пут свим сре-
дствима, које можемо имати у руке и које
ни препоручује наука, јер што прије ста-
немо у одбрану то смо кориснији ма у ком

било одношају. Непријатеља на пољским
усјевима има много као: муха на пшеници,
врметини прв — ковица — мољ — ме-
диц и др. Овђен имају у погледу само јед-
ног непријатеља, који се опажа на врме-
тину, а особито на бобу и фацоли.

То је нека ситна мушица — ваш —
прне боје са три пара ногу; на глави има
два дугачка пицца. Слабо се даје распо-
знати, равдио између груди и задњег ди-
јела тијела. Спочетка ова мушица није
свабједвена крилима, али посље одрасту
јој два дугачка крила, која су готово у
пола дужи него сама мушица.

Ипак и ако има толика крила али се
с њима готово не служи. Ова мушица
више је повната под називом „ваш“. Ова
црна мушица опажа се на врметину при
свршетку маја, па већ сподање врметин-
ов струг тако да изгледа издаље као да
је опрљен каквом бојом.

Обично на врметину има ове мушице
на површини и на једноме или на двема
аглобовима под површином Такођер се она
указује на фацоли гдје проузрокује још
већу штету јер прикрилији вријеме за
вријеме њеног цвјетања. Вријеме на којој
се она укаже зауставља се у свом расту
и обично не доноси никаквог плода. На
исти начин ако не у вишем степену опажа
се ова мушица „ваш“ и на бобу тако што
спречаје гађењу овог посљедњег у многим
мјесностима и тим проузрокује велику
штету. Има мјеста у којима ова мушица
особито квару фацоли тако да се у тијема
мјесностима коначно мора оставити гађење
ове корисне пољопривредне биљке. Мушица
добија храну из биљке на којој се настави
као поразит.

Истина ова је мушица одавна позната
на врметину, а особито на бобу и фацоли,
али до сад није учинила тако осјетљиве
штете, али што се више стала ширити то
више и штете проузрокује

Мушица се ова опажа такођер и на
љеторастима и лишћу разних воћака, а
особито јабука. И овдјен чини она велику
штету јер овај љетораст на коме је она
мора закржљавати. Узредно ћу упомени
да изузимајући ове црно мушице има још
једна врста која се опажа на воћкама и
извијела је под називом лисна ваш.

Од предомислује разликује се само
по боји, јер је потоња зелене боја, а у
осталоме је свему сходна са њоме. Ове
мушице — ваши — врло тамане мрави и
обично гдје се на биљци укажу ови пора-
зити ту се свагда дају опазити и мрави
јер оне мравима служе за храну.

Против ових мушица — ваши —
препоручују употребљавати прах од дувања
па тијем прахом посипати оно ђелове биљке
на којима се би налазила мушица. Упо-
требљава се против ових мушица и чађа.
Праћење дувањским прахом или чађом из-
вршује се при помоћи простијех кутија,
или дужљике мјехове који служе за сум-

ЛИСТАК.

КУЛТУРНИ ПОЈАСИ БАЛКАНСКОГА ПОЛУОСТРВА.

(Свршетак).

Византијско-циндарска култура, као
најстарија одржана култура Балкан-
скога Полуострва, има дакле највеће гео-
графско распрострањење. Клице њене су
међу Словенима остале још из времена
њихова насељавања особито из средњег
вијека, али се нарочито раширила за кри-
јемо турске владавине, кад је готово ци-
јело полуострво било једна држава. Визан-
тијска православна вјера, грчке владике
и попови су за то врло много учинили;
још више грчки и циндарски трговци,
ванатлије, кириције, механције. Изузима-
јући западну Србију, Стару Србију и
земље на западу од њих, грчки трговци и
византијски трговачки дух су владали
Балканским Полуострвом. Чак се у Ср-
јему и Банату с Балком до скоро сваки
духација авао грком; губили су се према
њима Турци, Јермени и Јевреји. Под ути-
цајем грчког трговца се формирала већина
„чаршија“ и у сјеверним земљама Балкан-
скога Полуострва, нарочито дух чаршије,
начин живота и рада; трговачке су клице
махом грчки вођене. И све вароши морав-
ске долине, дуж цариградског пута, биле
су под тим утицајем. Али је све то било много
јаче и до данас се одржало у варошима
јужних балканских земаља; византијско-
циндарска култура је захватила и сеоско
становништво, као што је поменуто. Томе
су помогли поглавито ови узроци: у тим
областима било је гдје гдје у већем броју
и сеоског грчког и циндарског станов-
ништва; оне су остале под турском влашћу
и немају довољно комуникација, нити су
у њих у довољној мјери продрли утицаји
средњевјерске културе. Има и других
узрока, услед којих настаје грчког и цин-
дарског становништва у слободним сло-
венским земљама или се асимилура.

И нама у Србији су познате карак-
теристике ове византијско-циндарске кул-
туре, нарочито варошког становништва,
које је у мирним приликама најактивније

и од највећег утицаја на јавно послово.
То су јачајно особине византијског жи-
вота, које су под утицајем сурове турске
власти и личне и немјовне неосигурности
добиле особите облике. И у том погледу
постоје знатне разлике између византиј-
ских Грка и оних у данашњој Грчкој, ма
да су и ти Грци били ближи византиј-
ским особинама но остали народи Балкан-
скога Полуострва, који су њима свијеже
официрани. Од те културе је варошко
словенско становништво много примило, у
помоћним јужним земљама у мноштем и
сеоско.¹⁾

Још је готово исто толиког простран-
ства и патријархални културни појас,
коме припадају Бисна с Херцеговином,
готово сва Црна Гора (само се у катун-
ској нахији осјећају слаби утицаји ита-
лијанштине), сјеверна и средња Албанија
и планинска области јужне Албаније (осим
узког приморја, које је у неколико под
утицајем јужно италијанске културе), го-
тово сва Србија са Старом Србијом и сје-
верна Бугарска, осим источног приморја.
Ова област није културно једна хомогена
цјелина; у сјеверним дјеловима, негдје и
јужније, продрла је средњевјерска кул-
тура. Али, поменуто је, оаза патријархал-
ног живота има и у јужним балканским
земљама. Од ослобођења балканских зе-
маља овај се културни појас редуцира, као
и област византијско-циндарске културе.

У областима ове културе жаве фи-
зички најјача и етнографски највјешчија

¹⁾ Да поменемо неколико од тих особина, на
које ћемо се додјети араћати. Падају у очи морални
појмови византијско-циндарског културног појаса.
Осјећање дужности је сасвим слабо развијено. Глав-
ни мотив радња је тежња за добитком, и сва сред-
ства која томе воде оправдана су. Не тога се равнио
типски егзотизам, већ кога је скоро немогућан овај
заједнички рад који унапређује интересе цијелине.
Деконструктивно дјелство њено ва заједнице несум-
њиво је припомогао и унашћивању надруге, нарочито
у Македонији. Али носници византијско-циндарске
културе имају највјештај укус и тежњу за бољим и
отвјештим животом и по својој прилици да су они
те навике први уносили у балканско словенско ста-
новништво. Велики је њихов утицај и на материјал-
ну културу. Познат је значај византијског стила за
православне цркве и манастире. Следила спрема наших
варошких кућа готово је иста као код Грка и Цин-
дара у Македонији; и женска ношња је у мноштем
иста; примљена је и кућна чистоћа, карактери-
стична за циндарске жене.

племена и народи Балканскога Полуострва.
Језгро је овог културног појаса планин-
ски склоп црногорских брда, сусједних
крајева Херцеговине, сјеничке области и
сјеверна Албанија. Овдје се код Срба и
Арбанаса одржао појам племена, братствана
и родова и племенска или фискал органи-
зација, за тим крвни ошета. То су нај-
плоднија и најинтелигентнија племена, па
којих готово непрекидно теку струје насе-
љавања и плавне сусједне области. Сви су
поглавито сточари. То су људи од снаге
и моћи, махом врло високи, витки, сла-
стични, никад гојазни, лица пуног израза,
јаких јабучица, соколових очију; најлепши
су на Балканском Полуострву. Сви, и
мухамедански Арбанаси, врло су умјерени,
махом не пију никаква алкохолна пића,
ређе и кафу и дуван. Готово нема физички
дегенерисаних типова. Још више од свега
овога задобијају чврстим, горским, мора-
лам, витепским, често отмијеним особинама,
дубоким осјећањем за заједницу и пожр-
тованом, које не престаје ни пред најдра-
гоцијеним жртвама. Из таквих способно-
сти тијела и духа потичу многобројне
прегнатне етнографске одлике. Ова па-
тријархално језгро је у сваком погледу
највећа противница народима и племенима
византијско-циндарске културе. Интере-
сантан је у томе погледу контраст између
Гега сјеверно и Тоска јужне Албаније
Они су, слично Грцима и Циндарима, са
којима у Епиру заједно живе, много мањи,
гарави, готово без племенске организације,
лукави, често већ и са ситним византијско-
циндарским моралом.

Од онога језгра слабе на све стране
особине патријархалног живота, и у оној
области која томе појасу припада. Истина
има гдје-гдје трагова старих племена, само
у имену, не у организацији и такви су
Мајаји, Брсајци, Шипи и др. али у ци-
цијелом патријархалном појасу, нарочито
у области нашега народа, има још
правих задруга; има их и у патријархал-
ним оазима Македоније, али су по органи-
зацији и унутрашњем животу у мноштем
различне од правих задруга.²⁾

²⁾ Није мој задатак ићи је мјесто то овдје
ближе објашњавати. Али ја мислим да по горњим
особинама има великих разлика међу задругама на
Балканском Полуострву, и да се не могу све оне у

У тијесној вези је са византијско-
циндарским и патријархалним културним
кругом одређена врста транспорта, која се
готово непромјењена задржала још од
средњег вијека. То је кирицијски саобра-
ћај. Теретне животиње су мааге и мали
коњи, врло ријетко се виде гдје гдје и
камиле.³⁾ На њима су познати велики
дрвени самари и с обје стране њихове су
спаковани еспаши или земаљски производи.
Кириција или кириције их толико нато-
варе, тако вјешто спакују и тако удесе
равнотежу, да на другим и рђавим путе-
вима готово никад не буде штете; и по
томе се већ види да је ово неки стари
начин рада. Каравани се врло споро крећу,
од хана до хана. Знају се од старине ко-
наци, и кириције неће ништо већи пут
учинити, нити смјију на пољу зановити.
Јагме да стигну до хана прије заласка
сунца, и од акшама се само изузетно и
доцније путује. Ти ханови, у којима се
преноћи, у неким крајевима су мале твр-
ђаве; високим каменим зидом ограђени,
врата се послје акшама затварају, и тешко
се ко доцније пушта.

С јесени су каравански путеви врло
живи, особито они попречни путеви што
воде од македонске жељезнице албанској
обали. Често су тада живији но улице по
овим варошима и могу се с правом назвати
караванским кором; на њима се сријета све
разноврсно становништво, по народности,
вјери и социјалном положају, за тим све
што се увози и извози.

У вези су са овим саобраћајем
многобројни занати и занимања по варо-
шима. Тако у многим варошима се неједно
држи пазар за коње, мааге и магарце; дам-
баса су нарочито занимање пуно је занат-
лија, који поткивају, праве самаре и др.

Тиски је овакав транспорт у Тракији,
јужној и средњој Македонији, Епиру Арба-
нији. И даље на сјевер, у земљама патријар-
халне културе, још је јак; само мааге неста-

једну врсту стављати. Мени се чини да је велика
погрешка студира о задругама, што их обично фор-
малистички схватају, поглавито по броју чланова
који у једној кући заједнички живе; то је саво јасно,
истина врло важно, од обилежја задруге.

³⁾ Веће караване камила, на којима се пре-
носе еспаши намеђу Солуна, Дојрака, Петрича и
Струмице, видно сам у пролеће 1901 год.

поровање винове лозе. Пошто дуван садржи у себи неке отровне саставне дјелове као некотим, якоцијанин, а са њиме има већина јак мирис, те благодарећи овима особинама густи тога поразита. Може се дуван употребљавати и на следећи начин, који је радије лакше извршити, а ево како: Треба узети свакојаког дуванског лишћа (разумије се које није зелено) а у заједници са тијем лишћем послужити и коцањима од дувана. Ово све скупа треба варити у води у течају сата и више. После чега кад се течност охлади треба истијешити а течност проциједити, па онда к њој придодати толико воде колико је течности, али то зависи од јакоте дувана те што је јачи дуван то се више течност може забијелити добро измијешана течност напуна се у штрцаљке и употребљавана се као и „боровска течност“.

Неки употребљавају и боровску течност против лисних ваши на воћкама.

Мислим да је ово неприятељу потребно стави што прије на пут иначе ћемо свакима задовољством проузроковати себи вишу штету.

Глухи-до, априла 1903 г.

В. Петар Војводић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиња 2 маја

(Уважена оставка) Његово Кр. Височанство Господар благоволио је 16. Маја 1899 наименовати Свога личнога секретара Дра Луја графа Војновића вршиоцем дужности Свога Министра Правде

Испуњајући наређење садржано у чл. 7. слово а, аустр царског патента од 24. Марта 1832 г. Дра Војновић затражи, у својству аустријског држављанина као и његов предшаственик госп. Др. Богитић, дозволу од аустријске владе, да може, придржавајући своје аустријско држављанство, примити дужност Књаза Министра Правде.

Аустр. Влада, по одобрењу Њ. Ц. и Кр. Ап. Велчанства аустријског Цара даде г. Д-ру Војновићу тражену дозволу, али само на годину дана и с тим, да г. Др. Војновић има понављати сваке године ову своју молбу.

Два пута је продужена дозвола госп. Д-ру Војновићу и то г. 1900—1901 и год. 1901—1902. док је најзад аустријска Влада, по одобрењу Њ. Ц. и Кр. Ап. Велчанства, у ријешенју позивне годишње молбе г. Дра Војновића, ријешила, да му се не дозволи вршење дужности Кња Министра Правде уз придржавање аустријског држављанства.

Услед оваквог ријешења. Њ. Кр. В. Господар, саслушавши најпокорнији извјештај вршиоца дужности Министра Правде

је⁴⁾ и коњ је готово једина теретна животиња.

Али се већ у овим областима виде овдје ондје (на пр у скадарској равници, око Корче, поглавито по равницама и котлинама) двоколице, високих непоткованих точкова, које вуку мали водови. Оне се употребљавају у саобраћају од села до села, или између села и поља, не као транспортно средство за већа одстојања. Све су многобројније у сјеверној Македонији и Старој Србији. Али у овим областима и јужној Македонији виде се на неколиком главним друмовима и права кола, поткованих точкова, велика, јака, која увијек припадају кирицијама, нарочито распрострањеном занимању ових крајева, које је до скоро било у јужним земљама поглавито у цинцарским рукама (особито транспорт коњима и магама). Теглеће животиње су биводе и коњи; у јужним земљама су први чепаји. Поред теретних животиња, које су ипак главне, јављају се и ове теглеће, дакле мјешовит саобраћај и транспорт. У јесеп се сријетјау цијели низови од ових кирицијских кола.⁵⁾ Овим начином транспорта се више еспапа и производа пренесе но на коњима и магама, али су кретања ових кириција још спорија, особито са биводима; осим тога се у Турској и главни путени не одржавају, те је овај саобраћај и несигуран.

Он је до скоро, до жељезница и до нових друмова, био распрострањен гот во по цијелом Балканском Полуострву, као и византијско-цинцарска и патријархална култура. Био је карактеристичан за све главне комуникационе линије, нарочито за моравску долину, до којој су у турско вријеме ишли и каравани од камила⁶⁾ и

⁴⁾ Магама иде са сјевер до Ниша, Шара и Кларадга, готово се слаже са распрострањеном млетачко-клинско и византијско-цинцарско културе. Исти је случај и са биводима. Од ових се изумија Далија, у којој је мага тако обична; али она не трпа ову велику транспортну улогу, као у земљама Јегајског Мора.

⁵⁾ Све што им је потребно воде на кољима, и храну за стоке, те су тако невинији од ханова, него кириције са коњима и магама. За то и сријетјају у ханова готово једино при рђавији вријемју. Иначе преноше у поље поред пута. Обично праве кару од кола, унутра налаже ватру, око ње леже, чује, сједе и тако преноше водовољно и живо цијелу ноћ; при том се напрекидно пуши и пије црна капа.

⁶⁾ Багдад се по томе звао Дев-Багдад.

и уваживши разлоге у истом извјештају садржане, благоволио је примити оставку г. Дра Војновића како је у службеном дијелу „Гласа Црногорца“ обнародовано.

Госп. Др. Л. Војновић с госпођом отпутовали су у Дубровник.

(Из Дјевојачког Института). Јучер последије завршених испита било је благодарење у институтској капели, ком је присуствовао велики број родитеља са стране и из унутрашњости, који су дошли да одведу своју дјецу. Такође је присуствовао руски мис. г. Шчеглов и г. вој. Шико Петровић. По благодарењу 12 дјевојчица које су ове године свршиле институтске течаје, под предвођењем Началнице Института Г-це Софије Петровне и њихових родитеља пошле су у Двор Везином Краљев. Височанству Књагињи покровитељици Института, где су у великом салону у присуству Њ. Њ. Кр. Кр. В. Господара Књаза и Књагиње и г. Шчеглова примиле дипломе и награде. Пошто су захвалили родитељи дјевојчица, пошле су у манастир, где су се поклонили животу Св. Петра и примиле благослов од Високопреосвештеног Митрополита г. Митрофана Из манастира пошле су у широко руску легацију, да захвале на уздржавању и подизању значаја овога института.

(Из Управе фонда за потпомагање трговачког и занатлијског подмлатка) јављају, да ће збор цетињских грађана почети сјутра у недељу, 4 маја, тачно у 3 сата по подне, и да на њ имају приступа сви пријатељи нашег привредног напретка. — како је то и у прошлом броју „Гл. Црногорца“ истакнуто.

(Аутомобил.) У прошлу суботу стигао је на Цетиње аутомобил за Управу поштанску, којим ће се учинети покушај, не би ли се могло замијенити на нашим путевима колеким, употреба садашње возије коњима. Ови ће се покушаји вршити Котор—Цетиње, Цетиње—Ријека—Подгорица—Даниловград—Никшић. Аутомобил је саграђен у Паризу и одговара најбољем систему; врло је солидан са покривном озгор, и може примити 9 особа. Машина му је од 16 коњских снага.

У доласку из Котора на Цетиње, није могао чинити опште, јер је морао до границе доћи са транзитом, али је у проби Цетиње—Ријека, растојање од 17 километара, пошао и вратио се за 2 сата и 15 минута, што наша кола с најбољим коњима пређу за 4 сата. И ако су машинисти, паравлији непознати наши путеви, ипак је успјех постигнут у овом првом опиту Цетиње—Ријека. Али још боље је постигнут опитним путовањем Цетиње—Никшић. Аутомобил је од Цетиња до Ријеке употребио један сат времена; од Ријеке до Подгорице један сат и 45 минута; од Подгорице до Даниловграда један сат; од Да-

мазги. Има дакле значаја и за оне области и насеља, која данас нијесу више под његовим утицајем.⁷⁾

Италијански културни круг захвата уско западно приморје Балканског Полуострва и само су вароши потпуно под тим културним утицајем; уз долину продро је мјестимце и дубље у Полуострво, нарочито уз долину Неретве. Није цијелна, разликује се у њему дјелови сјеверно и јужно од Скадра. Прв, далматински дио је добио тип под утицајем млетачке културе и свих оних елемената што прате млетачку цивилизацију. Јужни, арбански дио је, под утицајем историјских веза и поморске комуникације, добио тип јужноиталијаске културе, која је и нижега ступња и мање суптилна од млетачке.

Исто тако малу, и још мању област и мањи значај има средњејевропска култура на Балканском Полуострву. Она је захватила само у неколико сјеверне, нарочито сјеверозападне повеске и поднавске крајеве Србије, за тим и многе вароши по Србији, особито дуж жељезничке пруге. Истина се у већини вароши у Србији још бије једва примјетан, али љути бој између византијско-цинцарске и средњејевропске културе, праћен многим економским појавима, промјеном моралних појмова и погледа на свијет, нарочито промјеном моралних појмова. То се прелазно доба јанки и неповољно осјећа и на самој интелекцији у Србији, која је махом излазила из чаршијских породица или из византијско-цинцарског културног круга.⁸⁾ Исти је процес, само мање довршен, и по осталим сјеверним балканским земљама управо нема средњејевропске културе; она је ограничена једино на „францачке махаде“ неколиких вароши, и њан носилац је по правду страна, досељено становништво.

⁷⁾ Таква оставка је и познати кирицијски наших Старовлаха „Ера“.

⁸⁾ Српски угарани су постали у патријархалној лардијој маси. Кад је настало доба државне организације, чаршија се умјетала и почела наприје дјецу школства; к д војводских, а често и осталих народних синола избиле су, по угледу на Турке, сурове оријенталне особини. Дале је усвајана врло дуго само поједина полукултура средњејевропске. То је дошло уруђај политички равниак, који је сасвим пореметио морал, т. ав. горњих балканских олојева, и оних јевропске културе.

ниловграда до Никшића један сат и 50 минута. — Цео овај пут од Цетиња до Никшића прошао се за пет сати 45 мин.

Према овоме се види, да Аутомобил може са успјехом радити на линији Цетиње—Никшић јер је приближно чинио 20 километара на сат, дочим садашња дилижанца из Никшића на Цетиње, и ако употребљује добре и издржливе коње, стиже за 12 сати са промјеном коња на три мјеста, — те чини једва 9 километара на сат.

Овоме успјешном подухату за развитак нашег бржег саобраћаја, честитамо и желимо Управи поштанској, да убрва аутомобилским колама замијени садашња кола.

(Списак). Повјереника Прве Никшићске Штеднице у Никшићу. За Цетиње: г. Мићо Иличић, гостионичар; за Улцињ: г. Филип Ђурашковић, капетан финансије; за Ријеку: г. Нико П. Џањевић, трговац; за Даниловград: г. Токо Ђурић, капетан финансије; за Шавниче: г. Никола Нејмаковић; за Буан и Ускоке: г. Милан Петровић, трговац.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЦАРИГРАД, 23 априла. — У дипломатским круговима не дају важности чланку „Новог Времена“ против иностраног бродовља у Солуну, пошто га руска влада није надахнула. Турска војска још није уљегла у Поћ. Извјешта консулска и турска из Битоља не слажу се. С једне стране вели се да је турска војска напала Бугаре, а с друге да су Бугари природили нереди. Сада је војска посјела Битољ и влада мир. Бродовље аустро-угарско оставиће Солун, тако исто италијанско. Смрт Делчева сматра се као велики губитак за македонске комитете, јер нијесу Сарафов и Зончев били прави вође покрета него Делчев.

БУДАПЕШТ 27 априла. — Сел је одговорио у сабору на дотичну интерпелацију да је аустро-угарско бродовље пошло у Солун, да штити аустро-угарске поданике, а нема у виду ни окупацију ни освајање.

БЕЧ, 27 априла. — Голуховски је изјавио депутацији друштва за експортацију аустро-угарску, да не вјерује у озбиљне компликације на Балкану.

Као што је поменуто, можда ће се морати извојити и *турски културни појас*. Он је ограничен на мухамеданско становништво, поглавито на Османлије, који су у свама растурени по јужним и источним дјеловима Полуострва. Под утицајем корана и засебног домаћег живота, нарочито одвојеношћу жена од осталог свијета, формирао се, у вези с етничким особинама, нарочито морал, начин мишљења, рада, обичаја. Истина ни највеће османлијске оаве нијесу остале нетакнуте утицајима страних културних средина, а потурчењаци су унијели у свој нови живот много ранајега, нарочито обичаја; ипак су Турци, због споменутог затворености живота, најмање примили. Само се за више класе може рећи, да су под jakim утицајем византијско-цинцарске културе. Више су, чини ми се, Османлије давале од себе и утицале на остало балканско становништво. Већ сам познати крути турски систем је морао оставити трагова у наравима и обичајима балканаца.⁹⁾ Можда се даље данашњи читлукни тип села формирао поглавито под турским утицајима. Несумњиво су утицали и на познати спољни изглед чаршија, који се код нас као турски означава, ма да у њему мора бити и других утицаја, нарочито византијских Турци, поред Грка и Цинцара, имају најјачу склоност за стварањем вароши. И у типу тих варошких кућа има турских утицаја. Као да су познату честитост у трговачким односима чаршије, ердие унијеле, и она је нашла повољног земљишта у патријархалном становништву, које се све више у чаршијама настањивало. Унијели су и онај чаршијски рахатлук, спорост по нешто од одјеља итд. Међутим све ово хришћанско становништво није нијдје јаче официјано утицајем турског живота; до се не види ни на оним биједним читлукним селима Македоније и Старе Србије, која су под потпуном влашћу зулуџџара.

Културни историјари ће утврдити поетепени развитак ових страних култура

⁹⁾ Ти су трагови познати, а најојестивији смо их и у предходној примјетили. — И кајучија, појавила из јерме и освете према Турцима и њиховим властима, јако цијењена: постала је у току етнографска особина нарочито наших југозападних крајева, патријархалног живота.

ЦАРИГРАД, 27 априла. — Наставља се затварање Бугара по трима вилајетима.

ЦАРИГРАД, 28 априла. — Консулска извјешта из Битоља тврде, да су посљедње вереди изавали Турци, али изгледа, да је то било не из фанатицима турског него из огорчења турског усљед потоњих догађаја. Хришћани су још ватворени по својим кућама. Трговина је прекинута.

БЕРЛИН, 29 априла. — „Келн. Цајтунг“ одговара бугарским листовима, да је зловомјерна пвмишљотина, да је Немачка потиче Турску против Бугарске.

ЦАРИГРАД, 29 априла. — Порта је добила вијест, да су се појавиле јерменске чете око Бајавида и Сасуна. Порта узимље енергичне мјере. Порта је добила изјаву од Француске, да бродовље, које је кренуло из Толуна, неће у Солун него само један брод, а остали ће у Сиру.

РИМ, 30 априла. — Морин је одговорио у камари на дотичну интерпелацију, да догађаји у Солуну нијесу измијенили досадашње државне Италије. Сагласје између заинтересираних велесила влада најбоље. Бродовље италијанско у Солуну питити само италијанске интересе, и када прилике дозволе, бродовље ће бити опозвано из Солуна, и само ће један брод остати на расположење консула.

ЦАРИГРАД 30 априла. — Хапшење Бугара с реда изгледа да је постигло своју циљ. Од неколико дана није било сукоба са устапским четима. Турска војска још није узвела Поћ, јер значајни преговори са Армаутским ирвацима још нијесу окончани.

БЕЧ, 1 маја. — Ескадра аустро-угарска добила је наредбу да остави Солун, а само један брод да остави.

СОФИЈА, 1 маја. — Књаз Фердинанд повратио се из иностранства.

СОЛУН, 1 маја. — Брод ви аустро-угарски кренули су одовле пут Саре и Вола.

ЦАРИГРАД 1 маја. — У Битољу је парцијално опет отворен пазар. Трговина неће се редовна

међу балканским Словенима, а тиме и лингвистичким студијама ће се моћи одредити овајмање и проиначавања и предмета материјалне културе и духовних производа. Можда ће се тим студијама моћи изићи и утицаји култура аутохтоног становништва (у историјском смислу) римских вароши и касела, ветеранских колонија и романизованог становништва на јужне Словене; јер ти трагови нити чине онакву културну цијелину као поменути културни појаси, нити се могу јасно разавнати.

Моје је било да утврдим и ограничим данашње културне појасе Балканског Полуострва, и да указујем на многобројне и велике утицаје и посљедице њихове, нарочито да противност између њихових области као цијелина. Према њима су и код истог народа промијењени кућа, тип чепа и вароши, унутрашњи живот и обичаји, дакле и најдубље етнографске и антропогеографске особине. На културне појасе се мора, држити, обраћати пажња и при етнографским испитивањима народа Балканског Полуострва.¹⁰⁾

¹⁰⁾ Македонско етнографско питање се схвата поглавито лингвистички, и дијалектним разликама, ипак, да је суштински велики значај. Од велике је важности овај културни момент, због којег поглавито постоје разлике и пројекције између Македонца и српског и бугарског народног језбра. Јер од ових словенских области Полуострва, Македонија је под најјачим утицајем византијско-цинцарске културе, док су она језбра под патријархалном културом. Истина и Србија и Бугарска имају културне контакте с Македонијом: сва јужна Србија је управо македонска област и припада византијско-цинцарског културног појасу; исти је случај и с Источном Румелијом. У ствари има дакле на Балканском Полуострву велика област, у којој је византијско-цинцарским културом изједначено словенско становништво: оно у мноштве вајединачни осјећа, и боље се међу собом споразумијевају. Није моје да се дулжешта у ријешавању „македонског питања“, али држим да је требало обратити пажњу на овај културни момент, који нико не истиче. Дале је практички од интереса да т. ав. македонско становништво под утицајем српске и бугарске државне организације лако и врло брзо се врати или надобије особине Срба или Бугара, још прије што се под овим организацијама брзо губе најкарактеристичније одлике византијско-цинцарске културе.

наставити још за сада. Узбуђење турско и страх хришћана још трају.

ЦАРИГРАД, 2 маја. — У Битољу и околини успостављен потпун ред. Посљедњих дана био је који сукоб са четима у округу Сероза, особито око Демирхисара и Мелника.

ЦАРИГРАД, 3 маја. — Италијанско посланство саопштило је Порти, да ће италијанско бродовље оставити Солун, а само једну оклопницу и једну торпединијеру оставити.

СОФИЈА, 3 маја. — Министарство је дало оставку.

Службене Објаве.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Омера Мандића из Подгорице извршиће се дне 6 маја и 6 јуна т. г.

Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 13. —

Број 177.

IV—1902. 214.

Подгорица, 24 априла 1903 г.

Из Канцеларије Обл. Суда.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Сава И. Радуловића из Подгорице извршиће се дне 27 маја т. г. Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 17.

Број 73.

IV—1903—15.

Подгорица, 28 априла 1903.

Из Канцеларије Књ. Обл. Суда

О Б Ј А В А

Продаја непокретног имања Видака Ј. Калудеровића из Зачира извршиће се на 10 маја на 10 јуна 1903 год.

Види „Глас Црногорца“ број 18.

Број 94.

Љуботињ, 10 априла 1903 год.

Ком. и кап. Нико Кусовац.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Перка Јанковића из Повије, извршиће се на 3 јунија т. г. — Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 6.

Број 47.

Кувак, 28 априла 1903 г.

Кап. Филип Миљушковић.

О Г Л А С

Јавна продаја непокретности Илије Петрова Никчевића из Стубице извршиће се на 3 јунија т. г.

Види оглас у „Гласу Црногорца“ број 6.

Број 48.

Кувак, 28 априла 1903 г.

Кап. Филип Миљушковић.

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Стевана Јокова из Беговина која је процијењена круна 223. 40 х.

Продаја ће се извршити код подписатог у Ђурицац. За продају одређују се три рока. Први 3-ћи априла, други 3 маја трећи 3 јуна, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности. А на трећем и ниже, али никако испод $\frac{1}{2}$ процијењене вриједности.

Сваки је лцитанат дужан положити јемство 10% од процијењене вриједности непокретности.

Повињају се сви они који имају на непокретност какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретност се налази у такозваном мјесту „Беговине“, у којој се састоји: рала $2\frac{1}{4}$ у једном комату орачице, — граници од истока и југа: земљом Ђура Мирова; од сјевера и запада: потоком и земљом Тодора Вучетина.

Број 99.

Ђурицац, 3 марта 1903 год.

Кап. Тјодор Драговић.

Р 151

Бр. 102

2—2

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описана непокретност Спасоја Поповића из Опасанице, која је процијењена а. в. р. круна 140

Продаја ће се извршити у Опасаници код подписатог.

За продају одређују се три рока: први 16 маја, други 16 јуна а трећи 16 јула ове год. у 9 сати пред подне.

На прве два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{1}{2}$ процијењене вриједности.

Сваки је лцитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности. —

Повињају се сви они те имају на непокретност какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје. —

Горња непокретност састоји се из једне козе ливаде у Буачини ниви, којој су шефије са сваке стране земља Спасојева, а са јужне стране земља Радисава Поповића.

Број 56.

Лијева Ријека, 18 априла 1903.

Заст. капетански Милета Поповић.

Р. 146

Бр. 103

1—1

О Б Ј А В А

Којом се износи на јавну продају доље описана непокретност Шора Ј. Копривице из Бањана, која је процијењена 1200 круна.

Продаја ће се извршити на Велмју. За продају одређују се три рока: Први на 3 маја, други на 3 јуна, а трећи на 3 јула у 9 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{1}{2}$ процијењене вриједности непокретности.

Сваки је лцитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Повињају се сви они, те имају на непокретност какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду, прије прве продаје.

Опис непокретности:

1) Комад оранице — Цајепац — под кућу поца Спасоја Копривице — од $1\frac{1}{4}$ рала, процијењен круна 460.

2) Комад оранице — у Селиште — од $1\frac{1}{4}$ рала земље, процијењен круна 300.

3) Комад оранице — Јабучка — од $1\frac{1}{4}$ рала земље, процијењен круна 440.

Број 37.

Велимје 30 априла 1903 год.

Кап. Јевто Пејовић.

Р. 162

Бр. 104

1—1

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље описана непокретност кап. Шипра Милошева Вуисића из Колашина, која је процијењена круна (6.200.) шест хиљада и двије стотине.

Продаја ће се извршити у канцеларију Књ. Областог Суда Колашинског.

За продају одређују се три рока: први на 26 јула, други на 26 августа, а трећи на 26 септембра ове године, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и ниже, али никако испод $\frac{1}{2}$ процијењене вриједности.

Сваки је лцитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Повињају се сви они, те имају на непокретност какво реално право, дужникови повјериоци, и они који имају право прече купње, да се пријаве суду прије прве продаје.

Непокретност састоји се из: кућа, налазећа се у овој вароши у линију из јужну страну улице која води к државној кући.

Кућа је на два боја, дугачка од лица улице 14.65 ц. м. а широка 9.50 ц. м. на доњемо боју од лица улице, постоје двије кафане и једна бутига; под једном кафаном налази се велики подрум, а по вади једна комара и портак. На горњи бој воде дрвене скале са 12 степеница, широке 1.05 ц. м. са филаретом с обе стране. На горњемо боју налазе се 6 комара, 5 са штуком а једна са шуфитом, једна одклија и два портика, — три комаре и одклија од лица улице са 8 прозора, а три комаре по вади са 7 прозора и 1 вратима; између комара иде портак дужине 6.30 ц. м. а ширине 2 м., други портак дугачак 6.50 ц. м. а широк 1.20 ц. м.

Кућа је направљена с двије стране с лица и по вади доњи бој од камена (зида) и друге двије стране од чатме; горњи бој направљен је цио од чатме.

По вади куће налази се обор дугачак 14.65 ц. м. а широк 17 м., у обору се налази кухиња од дрвеног материјала, дужине 4.55 а ширине 3.80 ц. м., у обору се налази штала такође од дрвеног материјала, дугачка 8 м. а широка 7 и 25 ц. м., доњи бој за животиње, а горњи (под кров) за свијена, у истоме се обору налази бунар за послуживање речене куће; из обора води улица којом се речена кућа и остале дотичне куће служе. Кухиња, штала и бунар налазе се у приличном стању.

Горе поменуто имање (непокретност) граничи: од истока кућом и обором Марка Бошковића, од сјевера лицем улице, од запада кућом и обором Илије Пижурице, а од југа башчом Инглешко-Црногорског друштва.

Број 44

IV. 1902. 65.

Колашин, 26 априла 1903 г.

Из Канцел. Књ. Област. Суда.

Р. 410

Бр. 105

1—1

О Г Л А С

Износи се на јавну продају доље потписана непокретност Садика Ораховца из Подгорице, која је процијењена кр. 400.

Проваја ће се извршити у потписаној канцеларији. За продају одређују се три рока: први на 14 маја, други на 14 јуна, трећи на 14 јула у 10 сати прије подна.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности а на трећем и ниже, али никако испод двије трећине процијењене вриједности. Сваки је лцитанат дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности непокретности.

Повињају се сви они, те имају на непокретности какво реално право, дужникови повјериоци и они који имају право прече купње да се пријаве суду прије прве продаје. Продавана непокретност је кућа посемљуша, која садржи кујину и камарицу; кујина је дугачка 6.70, а широка 5.70 метара; камарица дужине 3.80, а ширине 3.50 метара. Од источне стране куће налази се једна мала вградница за филданиште, а пред кућом има авлија, кроз коју се кућа служи улазом са сокака. Уопште здање је и видом и кровом тршно, а налази се у старој вароши у Подгорици. Граничи: од истока Асан Ракић вградом, од југа Велија Хидаров кућом, од запада сокак; од сјевера кућа Асана Ракића.

Број 117.

IV. 1903. 41.

Подгорица, 24 априла 1903 год.

Из канцел. Обл. Суда.

Р. 214

Бр. 106

1—2

Приватне објаве.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег никад непрежаљеног унука, јединца сина, синовца, брата

ЗАРИЈЕ

који се последице дванаесто-дневног боловања пресели у вјечност 21. априла о. г. у другој години свога млађаног живота, сматрамо за дужност овим путем од срца захвалити г. Др. Хадопулу окружном лекару на његовом живом заузимању, да би нашег милостивог покојника из чељусти смрти изстрада.

Нарочита, пак, хвала учитељу г. Јовановићу, и ђацима мјесне школе који покојника до вјечне куће испратили и вијенац на гроб положише и најзад хвала свима пријатељима и племенитцима који при погребу учествоваше као и онима који нам било писмено било усмено саучешће изјавише и тиме нам у неколико тугу ублажише.

Жабљак, 23. априла 1903.

О ж а л о ш е њ и:

Бед Ђока Шаулић; баба Ружица; отац Урош; маји Љубица; стриц Милош; стрина Олга; сестре Олга и Поља — са осталим родњом.

Р. 134

Бр. 37

1—1

Јавна благодарност.

При крају септембра 1898 г. нашавши се мој никад непрежаљени брат Милош у тешкој болести, а сам без нијеге никога свога, у граду Солуну, прибјегао је моме племенитом пријатељу и честитом Србину Јовану П. Ковачевићу, који га је, као момче, очински примио и помоћу свог моћног и милостивог шефа, генер. консула г. Иларионова лијечио и најпослије часно и достојно о њиховом трошку на видно мјесто, пред храм Св. Николе у Солуну уз лијепо пратњу свештеника и браће Срба упокојио и гроб му скромним али видним анацима обиљежио.

Том приликом честити мој пријатељ г. Ковачевић, нашао је и с мојим братом упознао мога земљака, сина храброг родитеља из јуначког у нашем племени, брата Дужановог, Мила Дужанина Брашоможића, који га, у најтежим часовима његовог живота ни за час сама оставио није, док му је најпослије своју невину душу на руке испустио. Није га ни онда оставио, но су га и у привременој му хладној кући његове руке спустиле. Па и онда поштени брат није свога брата заборавио, но му је гроб марљиво пазио и чувао и топлим сувом често натпао — јер јест нешто што га је у туђем свијету с њим везало, а то нешто је — врући братски осјећај и племенита жеља за домовином — ово близу дуних 6 год. дана. Сад кад је вријеме било да се, према законима општине тога лијепога града, мога милога брата кости изваде, са осталијема, од толико времена борављења у гробљу, смијешају и у пепео претворе, он, мој Мило, поред великога труда свога, сам је кости свога земљака а мога желећега брата извадио и уз пратњу свештеника и тамошњег побожног српства у цркви унио; по закону приредио и господски паковао, па их тужној мајци његовој, брату и родбини у жељну му отачину упутио, гдје су ми на велику сриједу приспјеле, а на велики четвртак уз многобројну пратњу племена ми у вјечиту кућу поред његовог ђеда и она сахрањене пред храмом Св. Николе на Целев — Бријег.

Мој добри земљак и брат палијечно је, колико се то на овом свијету може, моју ожалопићену мајку, која је све, док се са мртвом главом слаткога јој Милоша разговорила, на сто руку мислила о његовом изгубу, а излијечивши релативно њу, ублажио је тугу и жадаост брата му и све својте. На чем на прво мјесто овим путем поново вјечиту благодарност изјављујем племенитом Русу ген. кон. г. Иларионову, без чије помоћи мој покојни брат можда ни копан нијеге не би био по обредима православног цркве; па онда моме добром и честитом пријатељу г. Јовану П. Ковачевићу, без чије сажње и заузимања ништа се од почетка до сад можда не би ни учинило за мога брата; за тим побожном свештенству, које га из два пута по прав. црквеном обреду у земљу спустило и на ње извадило и у његову отачину достојно испратило; па милој ми браћи Србима Солунјанима — који ми такођер достојну част из два пута милом ми брату, односно мене, указаше с њиховим братским присуством — и најпослије и на особити братски начин хвала, вјечита хвала тебе, мој миле и драги земљаче и брате Мило! —

Све сам уредно примио, све си — као што треба брат за брата да учини — учинио; поново ти од стране цијеле моје фамилије, братства, а нарочито од стране моје мајке и од стране моје вјечита и неизмјерна благодарност.

Никола Митровић,

кап. ст. војске.

Р. 550

Бр. 38

1—1

О Б Ј А В А.

Све наше непокретно имање које се налази у Никшићу и на Чеву продајемо из слободне руке за измир наших дугова. Ко би желио од истог имања купити нека се пријави подписатом.

Ком. Стево П. Вукотић

с браћом.

Р 38

Бр. 39

1—1

НА ЗНАЊЕ

чним свијема мојим муштеријама, да сам своју терзијску радњу с Цетиња у Подгорицу премјестио, же се обећајем — да ћу наруџбине примати од најбољег материјала са најфинијом нарадом и са најумјеренијом цијеном.

Јово А. Поповић,

терија.

Р. 37

Бр. 40

1—2